

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

478. PLENĀRĀ SESIJA 2012. GADA 22. UN 23. FEBRUĀRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu (2014.–2020. gads)”

COM(2011) 608 final – 2011/0269(COD)

(2012/C 143/09)

Ziņotājs: **SIECKER kgs**

Līdzziņotājs: **HABER kgs**

Padome 2011. gada 24. oktobrī un Eiropas Parlaments 25. oktobrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 175. panta 3. punktu un 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu (2014.–2020. gads)”

COM(2011) 608 final – 2011/0269(COD).

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija (CCMI) savu atzinumu pieņēma 2012. gada 9. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 478. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 22. un 23. februārī (23. februāra sēdē), ar 158 balsīm par, 10 balsīm pret un 8 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir iesniegusi priekšlikumu par turpinājumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu (EGF). Vienlaikus Komitejai nav pārliecības, ka Komisijas priekšlikumi atrisinās ar fondu saistītās problēmas. Pieteikumu fonda izmantošanai bijis — un vēl joprojām ir — ļoti maz, un EESK neuzskata, ka lauksaimniecības iekļaušana EGF darbības jomā būtu pareizais ceļš, kā novērst šo trūkumu. Tā vietā Komiteja ierosina dažus papildu pasākumus, ar kuriem uzlabot EGF izmantošanu, piemēram, samazināt robežvērtības vai paātrināt procedūru, jo tajos gadījumos, kad instruments ir izmantots, tas ir darbojies salīdzinoši labi.

1.2. Viens no šādas nepilnīgas izmantošanas iemesliem ir EGF procedūras gausums un birokrātiskums, kura cēlonis ir fonda īpatnības. Komisija nevar pieņemt lēmumu, neiesaistot gan Eiropas Parlamentu, gan Padomi. Tiklīdz iesaistās budžeta lēmējinstiucija, ir nepieciešamas vairākas ļoti laikietilpīgas

procedūras, tomēr visi pieteikumi beigās ir tikuši apstiprināti. Šis administratīvais apstiprināšanas process ir ļoti dārgs, un attiecīgos līdzekļus varētu izmantot labāk.

1.3. EESK ierosina pazemināt pieteikumu iesniegšanas skaitlisko robežvērtību līdz 200 atlaistiem darba ņēmējiem ierosināto 500 vietā. Komiteja arī iesaka palielināt ES līdzfinansējumu līdz 75%, lai vēl vairāk sekmētu EGF izmantošanu. EESK atzinīgi vērtē to, ka “darba ņēmēju” jēdziens ir paplašināts un tajā iekļauti arī darba ņēmēji ar līgumu uz noteiktu laiku un pagaidu darba aģentūru darba ņēmēji. EESK piekrīt, ka EGF būtu jāattiecinā arī uz pašnodarbinātām personām. Šie cilvēki ir būtiski un nozīmīgi darba tirgus dalībnieki, un tieši viņi ir vieni no pirmajiem, kuri izjūt gan globalizācijas, gan ekonomikas krīzes sekas. EGF nekad nav bijis iecerēts kā atbalsts darba devējiem, tāpēc EESK nepiekrīt, ka fonda darbības jomā būtu jāiekļauj arī MVU īpašnieki/vadītāji. Uzņēmējdarbības un rūpniecības ģenerāldirektorātā ir īpaša nodaļa, kas nodarbojas ar MVU politiku un attiecīgajām plašajām atbalsta programmām. Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondam šajās programmās nebūtu jāiejaucas.

1.4. EESK vēlētos ieteikt vēl divas iespējas, kā uzlabot EGF darbību. Pirmā — ar vērienīgas informācijas kampaņas palīdzību informēt MVU par EGF piedāvātajām iespējām, otrā — iesaistīt sociālos partnerus jau pašā procesa sākumā, proti, kad fondam iesniedz pieteikumus. EESK vēlas paust arī izbrīnu par Padomes 2011. gada decembra lēmumu — pašreizējā fonda pēdējos 2 darbības gados (2012. un 2013. gadā) atcelt iespēju izmantot EGF cīņai ar neparedzētām ekonomikas krīzes sociālām sekām, lai gan pieteikumu analīze liecina, ka šajā aspektā fonds darbojies labi. Tāpēc EESK mudina Padomi pārskatīt savu lēmumu un vēlas skaidri un nepārprotami norādīt, ka, pēc EESK domām, šī dimensija fonda darbībā jāsauglabā arī laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam.

1.5. EESK nepiekrīt priekšlikumam iekļaut EGF darbības jomā arī lauksaimniecību, taču atzīst, ka šajā nozarē kaut kas būs jādara, kad nākotnē stāsies spēkā tādi tirdzniecības nolīgumi kā, piemēram, *Mercosur* līgums. *Mercosur* būs izdevīgs Eiropas Savienībai kopumā, taču Savienības iekšienē priekšrocības baudīs rūpniecības un pakalpojumu nozares, un tas notiks uz lauksaimniecības rēķina. Komisija ir izteikusi prognozi, ka jaunajiem tirdzniecības līgumiem varbūt tāda pati ietekme. Ir visnotaļ taisnīgi kompensēt lauksaimniecības nozarei šāda veida zaudējumus, taču tas jādara, izmantojot individualizētu, nozarei pielāgotu risinājumu, piemēram, ar struktūrfondu starpniecību, piesaistot tos kopējai lauksaimniecības politikai. EESK aicina, lai EGF, kas ir nodibināts, lai atbalstītu atlaistu darba ņēmēju iekļaušanos atpakaļ darba tirgū, arī turpmāk izmantot minētajam mērķim.

1.6. EESK uzsver, ka krīzes periodā jāturpina fonda darbība un ka jāparedz tā izmantošana, piemēram, saistībā ar rūpnieciskās darbības pārcelšanu/pārvietošanu Eiropas Savienības robežās.

2. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

2.1. Komisija 2006. gada martā iesniedza priekšlikumu par Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda (EGF) izveidi. Tā mērķis bija sniegt konkrētu vienreizēju atbalstu, lai palīdzētu iekļauties atpakaļ darba tirgū tiem darba ņēmējiem, kas zaudējuši darbu noteiktās jomās vai nozarēs, kuras visvairāk skāruši nopietni ekonomikas traucējumi, piemēram, uzņēmumu pārvietošana uz trešām valstīm, būtiska importa palielināšanās vai ES tirgus daļu pakāpeniska samazināšanās kādā nozarē. EGF finansējuma piešķiršanas galvenais kritērijs bija nosacījums, ka vienā reģionā vai divos kaimiņu reģionos no darba kādā uzņēmumā vai vienas un tās pašas nozares uzņēmumu grupā atlaisti vairāk nekā 1 000 darbinieki.

2.2. EGF tika izveidots 2007.–2013. gada plānošanas periodam. Pasākumos bija iekļauta pārkvalificēšana, pārcelšanās atbalsts, atbalsts jaundibinātiem uzņēmumiem un papildu piemaksas pie algas. EGF iejaucas vienīgi pēc dalībvalsts lūguma. Summa, ko maksā ES, nedrīkst pārsniegt 50% no kopējām novērtētām izmaksām, kas paredzētas dalībvalsts pasākumu kopumam. Ekonomikas krīzes radīto grūtību dēļ 2009. gadā atbalsta kritēriji tika mainīti. Pieteikuma iesniegšanai nepieciešamais atlaisto darbinieku skaits tika samazināts no 1 000 uz 500, un ES līdzfinansējums EGF projektos tika palielināts no 50% uz 65%.

2.3. Lai veicinātu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu, Komisija 2011. gada oktobrī nāca klajā ar priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par EGF turpināšanu 2014.–2020. gada plānošanas periodā un rosināja paplašināt atbalsta sniegšanas jomu, iekļaujot tajā arī lauksaimniecības nozari. Lai EGF atbalsts būtu pieejams darba ņēmējiem neatkarīgi no viņu darba līguma vai darba attiecībām, jēdziens “darba ņēmēji” ir paplašināts un tajā iekļauti ne vien darba ņēmēji ar darba līgumiem uz nenoteiktu laiku, bet arī darba ņēmēji ar līgumiem uz noteiktu laiku, pagaidu darba aģentūru darba ņēmēji un mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu īpašnieki-vadītāji, kā arī pašnodarbinātās personas (tostarp lauksaimnieki). ES līdzfinansējums EGF projektos veidos no 50% līdz 65%.

2.4. Komisija ir ierosinājusi arī turpmāk neietvert Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu daudzgadu finanšu shēmā (DFS) to apstākļu neparedzamības un neatliekamības dēļ, kas pamato fonda izmantošanu. Izdevumi Savienības līmenī būtu jāorientē uz rezultātu. Attiecībā uz izdevumiem, kas saistīti ar EGF, daudzgadu finanšu shēmā ir izvirzīts mērķis, ka vismaz 50 procentiem to darba ņēmēju, kam ticis sniegts EGF atbalsts, būtu 12 mēnešu laikā jāatrod jauns un stabils darbs. Lai Komisija varētu uzraudzīt, kā dalībvalstīm veicas šī uzdevuma izpildē, pēc 15 mēnešiem dalībvalstīm ir pienākums iesniegt starpposma ziņojumu.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. EGF tika izveidots kā sava veida “pirmā palīdzība” — instruments, kas Eiropas Savienībai deva iespēju ātri un elastīgi reaģēt, sniedzot atbalstu tiem darba ņēmējiem, kuri bija zaudējuši darbu globalizācijas dēļ. Fondam pieejamais kapitāls visam septiņu gadu periodam — no 2007. līdz 2013. gadam — bija 3,5 miljardi *euro*. Pirmajos piecos gados (no 2007. līdz 2011. gadam) no šim laikposmam atvēlētajiem 2,5 miljardiem tika izlietoti nedaudz vairāk nekā 364 miljoni *euro*. Svarīgākie iemesli, kāpēc EGF izmantošana bijusi tik pieticīga, bija gausā un birokrātiskā administratīvā procedūra, augstā robežvērtība (1 000 darbinieku) un zemais līdzfinansējuma līmenis (50%). Izlietojums uzlabojās 2009. gadā, kad piemērošanas robežvērtība tika pazemināta no 1 000 uz 500 darba ņēmējiem, ES līdzfinansējuma sliekšnis tika palielināts no 50% uz 65% (ar zināmiem nosacījumiem) un tika atļauts iesniegt pieteikumus ne tikai, lai cīnītos pret globalizācijas sekām, bet arī, lai novērstu ekonomikas krīzes sekas.

3.2. Pēc šiem pielāgojumiem EGF izlietojums palielinājās: ja 2007. gadā pieteikumu skaits bija astoņi un 2008. gadā — pieci, tad 2009. un 2010. gadā tika saņemti 29 pieteikumi. 2011. gadā tika apstiprināti astoņi pieteikumi un vēl 18 pieteikumus patlaban izvērtē. EGF ir vairāk izmantots krīzes seku novēršanai, nevis globalizācijas ietekmes mazināšanai: trīs gadu laikā (no 2009. gada, kad EGF tika paplašināts, lai to varētu attiecināt arī uz krīzes sekām, līdz 2011. gada novembrim) ir iesniegti 53 ar krīzi saistīti pieteikumi, savukārt ar globalizāciju saistītu pieteikumu skaits piecos gados ir 26. Ar krīzes sekām saistītie 53 pieteikumi attiecās uz 48 607 darba ņēmējiem, bet 26 “globalizācijas pieteikumi” — uz 28 135 darba ņēmējiem, tādējādi kopumā 76 742 darba ņēmēji saņēma atbalstu, kura mērķis bija uzlabot viņu nodarbinātības iespējas.

3.3. EGF starpposma novērtējumā, pamatojoties uz tobrīd pieejamiem 15 nobeiguma ziņojumiem par 2007.–2009. gadu, pētīts, cik daudz iesaistīto darba ņēmēju gada laikā atraduši jaunu darbu. Vidējais darba atsākšanas rādītājs bija 41,8%. Sešos no pirmajiem piecpadsmit gadījumiem, kuros iesaistīts EGF līdzfinansējums, darba atsākšanas rādītāji pārsniedz 50% sliekšni, savukārt deviņos no piecpadsmit gadījumiem izvirzītais mērķis nav sasniegts. Darba atsākšanas rādītāji svārstās ļoti plašā amplitūdā — no 78,2% vienā gadījumā Vācijā līdz ievērojami zemākiem rādītājiem, proti, 4–6%, kas novēroti Portugālē, Spānijā un Itālijā. Lai sasniegtu salīdzināmus efektivitātes līmeņus, būtu jāapsver, vai daļu no sniegtā atbalsta nevar saistīt ar panākto rezultātu. Vidējā termiņā (vairāk nekā 12 mēnešos pēc EGF atbalsta noslēgšanās) darba atsākšanas rādītāji vairumā gadījumu (par kuriem bija pieejama informācija) pieauga — par spīti globālajai ekonomikas krīzei, kas skāra attiecīgo vietējo ekonomiku. Laika gaitā EGF atbalsta saņēmēju nodarbinātības rādītāji pieauga 8 gadījumos, bet samazinājās — 3 gadījumos. Kopumā šajos gadījumos vidējais darba atsākšanas rādītājs pieauga par 7 procentpunktiem. Tādējādi, šķiet, ir pamats secināt, ka, neraugoties uz fonda nepilnīgo izmantošanu, rezultāti ir labi.

3.4. Neaplūkots palicis trešais iemesls, kāpēc EGF netiek pilnībā izmantots, proti, fakts, ka fondam nav sava budžeta. Tas nozīmē, ka budžeta lēmējinstīcijai — šai gadījumā Eiropas Parlamentam un Padomei — par katru pieteikumu atsevišķi jālemj, vai tas pelna atbalstu. Lai gan pats modelis, proti, esošajām ES struktūrām nepiederīgs instruments, devis iespēju reaģēt ātri un elastīgi, tomēr administratīvā procedūra, kas jāveic kārtības labad, ir ļoti gara un birokrātiska. Jāpatur prātā arī apstiprināšanas procesa lielās izmaksas, kas rodas dažādos tā posmos, proti, tulkošana 22 valodās, sanāksmju telpas, sanāksmju dokumenti, dalībnieku laiks un mutiskā tulkošana. Visi pieteikumi ir tikuši apstiprināti, un rodas jautājums, vai apstiprināšanas procedūrā iztērēto naudu drīzāk nevajadzētu novirzīt atlaistajiem darba ņēmējiem. EGF pašreizējās procedūras priekšrocība ir tās skaidrā pārredzamība un tas, ka tā padara redzamu ES cīņu pret sociālo atstumtību. Redzamība un pārredzamība neapšaubāmi ir ļoti svarīgas, taču kaut kas ir jā dara, lai procesu padarītu arī raitāku un lētāku.

3.5. Citi iespējamie modeļi, kas minēti priekšlikumā un tam pievienotajos dokumentos ⁽¹⁾, ir integrēt EGF Eiropas Sociālajā fondā vai arī saglabāt EGF kā patstāvīgu struktūru ar savu budžetu. Abiem modeļiem ir gan priekšrocības, gan trūkumi. Ja EGF tiktu integrēts Eiropas Sociālajā fondā, galvenais trūkums būtu nepieciešamība pēc ES budžeta līdzekļu konkrēta piešķiruma, taču masveida atlaišanas gadījumos nav iespējams ielānot. Acīmredzamas šā risinājuma priekšrocības būtu lielāka saskaņotība un papildināmība ar ESF, lēmumu pieņemšanas procesa iespējama saīsināšana un EGF pieteikumu vienkāršošana un racionalizācija. Trešajam risinājumam, proti, saglabāt EGF kā neatkarīgu ES struktūru ar savu budžeta pozīciju, būtu vairāki trūkumi un tikai viena priekšrocība — lielāka Eiropas solidaritātes redzamība.

⁽¹⁾ SEC (2011) 1130, 1131 un 1133 final.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Vispirms EESK vēlas paust dziļu izbrīnu par Padomes 2011. gada decembra lēmumu fonda pašreizējā darbības perioda pēdējos divos gados (2012. un 2013. gadā) — laikā, kad nepieciešama "pirmā palīdzība", — atcelt iespēju EGF izmantot cīņai pret negaidītām ekonomikas krīzes sociālajām sekām. Pārskats par EGF pieteikumiem, kas saņemti līdz 2011. gada 17. novembrim, ļoti skaidri parāda, ka fonds šajā aspektā ir darbojies salīdzinoši labi, savukārt primārā mērķa īstenošanā — globalizācijas seku mazināšanā — tā panākumi bijuši vājāki. Gan 2009., gan 2010. gadā ir apstiprināti 23 pieteikumi, kas domāti krīzes seku novēršanai, un tikai 6 pieteikumi, kuru mērķis ir mazināt globalizācijas ietekmi. Tāpēc EESK aicina Padomi apsvērt iespēju izmantot EGF arī krīzes seku mazināšanai, jo krīze vēl nav galā. EESK vēlas pilnīgi nepārprotami paust savu nostāju par to, ka fonda darbību būtu jāturpina attiecināt arī uz ekonomikas krīzes sekām un ka pieteikumu iesniegšanas kritēriji būtu vēl vairāk samazināmi.

4.2. Lai gan pieteikumu skaits pēc 2008. gada ir pieaudzis, EGF izmantošana joprojām ir ļoti nepilnīga. Tādēļ šķiet loģiski pazemināt pieteikumu sliekšņus vairāk, nekā ierosināts. EGF starpposma pārskatīšanas provizorisks secinājums attiecībā uz atlaisto darba ņēmēju skaita robežvērtības samazināšanu no 1 000 uz 500 norādīts: "Tomēr dažos kontekstos šis samazinātais skaits joprojām būtu uzskatāms par pārāk augstu, jo pat 200–300 darba vietu zudums var radīt ievērojamu satricinājumu vietējā un reģionālā kontekstā". Ņemot vērā patlaban notiekošo darbības pārvietošanu un ārpakalpojumu ieviešanu, arī šābrīža sliekšnis — 500 darba ņēmēju — varētu būt pārāk augsts. Tāpēc EESK rosina pazemināt šo robežvērtību līdz 200 darba ņēmējiem.

4.3. EESK vēlētos ieteikt vēl divas iespējas, kā uzlabot EGF darbību. MVU parasti ir pārāk mazi un ar nepietiekamiem resursiem, lai būtu pilnībā informēti par aktuālajām iespējām, kādas ES rada konkrētos apstākļos. Iespējams, ka daudzi MVU, kuri cīnās ar problēmām, kam EGF var sniegt risinājumu, nemaz nezina par šādu fondu un tāpēc nevar izmantot tā piedāvātās iespējas. Pēc EESK domām, ja ar vērienīgas informācijas kampaņas palīdzību MVU īpašniekiem/vadītājiem darītu zināmas EGF iespējas, ieguvumi varētu būt milzīgi. Otrs risinājums, kas varētu pozitīvi ietekmēt EGF darbības rezultātus, būtu iesaistīt sociālos partnerus jau pašā procedūras sākumā, proti, kad fondam iesniedz pieteikumus.

4.4. Novērtējumā līdz šim gūta virkne pierādījumu tam, ka dalībvalstu stingrās iebildes EGF darbības pirmajā posmā ir daļēji balstītas uz to, ka tām ir pašām jāfinansē liels ieguldījumu apjoms. Tāpēc 2009. gadā šīs proporcijas tika mainītas, un šķiet, ka tam ir bijusi pozitīva ietekme. Tā kā pašreizējās krīzes apstākļos joprojām ir vajadzīgi efektīvi aktīva darba tirgus instrumenti, EESK iesaka palielināt ES līdzfinansējumu līdz 75%, lai vēl vairāk uzlabotu EGF izmantošanu.

4.5. Komisija ierosina turpināt pašreizējo EGF modeli — krīzes instrumentu ārpus finanšu shēmas. Šāda modeļa trūkums ir gausās un birokrātiskās procedūras. Birokrātiskums saistīts daļēji ar “vājajām vietām” Briselē, daļēji — ar jaudas trūkumu dalībvalstīs. EESK mudina Komisiju censties likvidēt šīs nepilnības, lai procedūra kļūtu elastīgāka un raitāka un lai potenciālajiem pieteikumu iesniedzējiem tā vairs neliktos nepārvarams šķērslis. Piemēram, pieteikumu, ko iesniedz reģions, nepieciešams apstrādāt arī valsts līmenī. Tas būtiski palēnina procesu; pārskatot šāda veida procedūras, varētu ievērojami uzlabot efektivitāti.

4.6. EESK atzinīgi vērtē to, ka jaunajā regulā “darba ņēmēju” jēdziens neaprobežojas ar darbiniekiem, kuriem ir darba līgums uz noteiktu laiku, bet ir paplašināts, iekļaujot tajā arī darba ņēmējus ar līgumu uz noteiktu laiku un pagaidu darba aģentūru darba ņēmējus. EESK pauž zināmas šaubas par pašnodarbinātu personu iekļaušanu. EGF ir izveidots kā elastīgs instruments to darba ņēmēju atbalstam, kas zaudējuši darbu globalizācijas seku dēļ. Pašnodarbināto personu statuss dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs. Tas var nozīmēt gan augsti kvalificētu ekspertu, kura stāvoklis darba tirgū ir ļoti stabils, gan ekonomiski atkarīgu pašnodarbināto, kurš būtībā ir tādā pašā situācijā kā viena cilvēka veidota mikrouzņēmuma darbinieks. Liels šo pašnodarbināto personu īpatsvars veido nozīmīgu darba tirgus daļu. Pašnodarbinātie ir vieni no pirmajiem, ko skars gan globalizācijas, gan ekonomikas krīžu sekas. Lai novērstu bezdarbu un stimulētu pilnīgāk izmantot EGF, EESK ierosina attiecināt fonda darbību arī uz šiem darba tirgus dalībniekiem.

4.7. Ciktāl ir runa par MVU īpašniekiem/vadītājiem, EESK tomēr neatkāpjas no savām šaubām. Ja šīs personas ir īpašnieki/vadītāji tādiem MVU, kas nodarbina cilvēkus, viņas ir darba devējas un nav tiesīgas uz EGF atbalstu, jo fonds tika izveidots kā palīdzība darba ņēmējiem, kas kļuvuši par bezdarbniekiem. Attiecīgo uzņēmumu atbalstīšana viegli varētu izkropļot konkurenci ar citiem MVU. Šīs grupas pieteikšanās uz EGF atbalstu būtu iejaukšanās Uzņēmējdarbības un rūpniecības ģenerāldirektorāta MVU politikā, kas paredz plašu izglītības, apmācību un inovāciju programmu klāstu, tāpēc EESK uzskata, ka šāda veida MVU īpašnieki/vadītāji nekvalificējas EGF atbalstam. Tomēr minēto MVU darbinieki ir iekļaujami, ja ir zaudējuši darbu neparedzētu globalizācijas seku dēļ un ja viņi atbilst pārējiem EGF nosacījumiem.

Briselē, 2012. gada 23. februārī

4.8. EESK nepiekrīt EGF attiecināšanai uz lauksaimniekiem. Komisija savu priekšlikumu, ka vairāk nekā 80% EGF līdzekļu būtu jāparedz lauksaimniecības uzņēmumiem, pamato ar atsauci uz sarunām par gaidāmajiem tirdzniecības nolīgumiem. ES jau ir aprēķinājusi, ka tādi līgumi kā Mercosur līgums starp ES un vairākām Dienvidamerikas valstīm būs izdevīgi Savienībai kopumā, taču ES iekšienē ieguvējas būs galvenokārt rūpniecība un pakalpojumu nozare, savukārt lauksaimniecība nonāks neizdevīgākā stāvoklī. Tāds pats rezultāts, domājams, būs daudziem no šiem turpmāk slēdzamajiem līgumiem.

4.9. Priekšlikumā minēts, ka EGF ir paredzēts, lai sniegtu “īpašu vienreizēju atbalstu darba ņēmējiem, kuri atlaisti lielu strukturālu pārmaiņu rezultātā, ko izraisījusi pieaugošā ražošanas un tirdzniecības modeļu globalizācija”. Nākamajā rindkopā Komisija norāda: “[...] izmantojot EGF, Savienība arī varēs sniegt atbalstu liela mēroga darba ņēmēju atlaišanas gadījumā, ko izraisījuši nopietni traucējumi vietējā, reģionālā vai valsts ekonomikā neparedzētas krīzes ietekmē. EGF darbības joma turpmāk tiks paplašināta, lai sniegtu pārejas atbalstu lauksaimniekiem, sekmējot to pielāgošanos jaunajai tirgus situācijai, kas izveidojusies Savienības noslēgto tirdzniecības nolīgumu rezultātā, ietekmējot lauksaimniecības produktus”.

4.10. Ir vairāki nopietni iemesli, kāpēc EGF nav lauksaimniecībai piemērots instruments. Problēmas, ko lauksaimniecībai radīs minētie tirdzniecības nolīgumi, būs strukturālas, jo turpmākajiem līgumiem, visticamāk, būs tādas pašas sekas, taču EGF būs vienīgi pagaidu instruments. Turklāt par tādiem tirdzniecības nolīgumiem kā Mercosur līgums sarunas parasti ilgst gadiem, tāpēc tos nevar uzskatīt par “nopietniem traucējumiem vietējā, reģionālā vai valsts ekonomikā neparedzētas krīzes ietekmē”. Tie būs tādi nopietni vietējās, reģionālās vai valsts ekonomikas traucējumi, ko radījuši mērķtiecīga un rūpīgi sagatavota Eiropas Savienības rīcība. Nav šaubu, ka šāds slogs lauksaimniecības nozarei būtu jākompensē. Taču tam ir vajadzīgs īpašs, lauksaimniecības nozarei pielāgots instruments. EESK aicina, lai Globalizācijas pielāgošanās fondu, kas ir nodibināts, lai atbalstītu atlaistu darba ņēmēju iekļaušanos atpakaļ darba tirgū, arī turpmāk izmantot minētajam mērķim.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Staffan NILSSON